

Nr 19

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående anslag till naturvårdsverksamhet, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln (p. 137—139, 141, 162) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1964/65 anvisa, till Statens naturvårdsnämnd: Avlöningar och Omkostnader förslagsanslag av 653 000 kr. respektive 92 000 kr., till Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m. och Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt reservationsanslag av 250 000 kr. respektive 600 000 kr. samt till Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln vidare föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1964/65 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kr. (p. 140).

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 6 mars 1964 dagtecknad proposition, nr 67, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 305 av herr *Andersson, Torsten, m. fl.*, likalydande med II: 405 av herr *Johansson* i Dockered *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring av instruktionen för statens naturvårdsnämnd att det av instruktionen framgår, att naturvårdsnämnden som en av sina väsentligaste uppgifter skall ha att bedriva sådan upplysning och propaganda om allemansrätten att utövandet av denna sker under beaktande av i motionerna angiven tolkning av allemansrätten;

2) I: 612 av herr *Hübinette m. fl.*, likalydande med II: 752 av herr *Magnusson* i Tumhult *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att ändra grunderna för disponering av domänverkets markfond enligt vad i motionerna anförts, dels att inrätta en fond för främ-

jande av naturvård och naturskydd enligt vad i motionerna anförts, dels anvisa till ifrågavarande fond den behållning på domänverkets markfond som den 1 juli 1964 överstiger 20 milj. kr., dels ock att avslå Kungl. Maj:ts anslagsäskande under statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkten 140;

3) I: 616 av herr *Lundström m. fl.*, likalydande med II: 753 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte till *Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa ett i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 1 155 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 1 755 000 kr.;

4) I: 619 av herr *Sveningsson* och herr *Isacson*, likalydande med II: 744 av herr *Eliasson* i *Moholm m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av dispositionsreglerna för domänverkets markfond att av denna kan avsättas 2 000 000 kr. för bestridande av utgifter i samband med domänverkets natur- och fritidsverksamhet samt att åt vederbörande utskott måtte uppdragas att utforma härför erforderliga författningsändringar.

Beträffande det närmare innehållet i förenämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna II: 405, II: 752, II: 753 och II: 744.

Över motionerna I: 305 och II: 405 har utlåtanden avgivits av statens naturvårdsnämnd och 1962 års fritidsutredning.

I. Framställningarna i statsverkspropositionen

Statens naturvårdsnämnd: Avlöningar. Kungl. Maj:ts framställning under punkten 137 (s. 266—267) innefattar — förutom hemställan till riksdagen att godkänna ny avlöningsstat — en anslagsanvisning av 653 000 kr. eller 89 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för innehållet i naturvårdsnämndens anslagsframställning — anförts följande.

»Genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 71; JoU 11; rskr. 139) har fastställts riktlinjer och organisation för naturvårdsverksamheten. Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag till ny naturvårdslag, som jag beräknar komma att träda i kraft den 1 juli 1964. Härigenom ökar de uppgifter, som ankommer på naturvårdsnämnden. Med hänsyn bland annat härtill tillstyrker jag nämndens äskande under förevarande anslag. Detta innebär att nämnden under nästa budgetår får betydligt ökade möjligheter att anlita sakkunniga och tillfällig arbetskraft.»

Statens naturvårdsnämnd: Omkostnader. Under punkten 138 (s. 268) har Kungl. Maj:t föreslagit en anslagsminskning av 33 000 kr. till 92 000 kr. Härvid har inräknats ett engångsbelopp av 7 000 kr. för fortsatt anskaffning av utrustning.

Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m. Kungl. Maj:ts framställning under punkten 139 (s. 268—270) innefattar en medelsanvisning av 250 000 kr., vilket är 50 000 kr. mer än för innevarande budgetår anvisat belopp.

Statens naturvårdsnämnd har i sin anslagsskrivelse — med överlämnande av framställningar från Svenska naturskyddsföreningen, Samfundet för hembygdsvård och Vetenskapsakademien — föreslagit att anslaget ökas med 200 000 kr.

Efter redovisning av förenämnda anslagsframställningar har *departementschefen* anfört följande.

»Ett betydelsefullt led i det intensifierade naturvårdsarbetet är en omfattande upplysningsverksamhet. Statsbidrag för sådan verksamhet bör kunna utgå till de ideella naturvårdsorganisationerna och, såsom naturvårdsnämnden föreslagit, till åtgärder i upplysningssyfte genom andra föreningars och organisationers försorg.

Det är min avsikt att inom kort inhämta Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en utredning rörande naturvårdsforskningen. I avvaktan på resultatet härav bör vetenskapsakademien få åtnjuta fortsatt stöd från detta anslag för verksamheten i akademiens naturskyddskommitté.

För nästa budgetår bör enligt min mening medelsanvisningen under anslaget höjas med 50 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagsbeloppets fördelning på de olika ändamålen och om de närmare villkor som bör gälla för bidragsmedlens användning.»

Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. Under punkten 141 (s. 271—273) har Kungl. Maj:t gjort framställning om anslagsanvisning med 600 000 kr.

Domänstyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt, att till ersättning till domänverkets fond anvisas 1 755 000 kr.

Skogsstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt, att till skogsvårdsstyrelserna anvisas 75 000 kr.

Efter närmare redogörelser för domänstyrelsens och skogsstyrelsens anslagsäskanden samt däröver avgivet remissyttrande av statens naturvårdsnämnd har *departementschefen* anfört följande.

»Enligt de av 1963 års riksdag fastställda riktlinjerna för naturvårdsverksamheten skall ansvaret för förvaltning av naturvårdsobjekt i kronans ägo i princip åvila domänverket. Tillsynen av sådana objekt, som är i enskild ägo, bör i regel ankomma på vederbörande skogsvårdsstyrelse. Samtidigt uttalades att från den 1 juli 1964 domänverkets fond genom medelsanvisning på driftbudgeten bör erhålla ersättning för förvaltningskostnader för naturvårdsobjekt samt att kostnaderna för skogsvårdsstyrelsens förvaltning bör täckas på enahanda sätt. Vidare ansågs medel böra ställas till förfogande för erforderliga åtgärder för objektens vård. I vården bör enligt min mening bland annat ingå åtgärder för att göra vissa objekt till-

gängliga för allmänheten. Härför kan, såsom domänstyrelsen framhållit i sina anslagsäskanden, erfordras att vägar och stigar utbyggs samt att anläggningar för övernattningsuppförs.

Medelsbehovet för nämnda ändamål bör bestridas från ett nytt reservationsanslag med rubriken Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. I den av Kungl. Maj:t för 1963 fastställda driftkostnadsstaten för domänverket har 230 000 kr. upptagits till kostnader för vård och förvaltning av nationalparker. Vid min prövning av anslagsbehovet för budgetåret 1964/65 för samtliga de ändamål, som skall rymmas under det nya anslaget, har jag stannat för att det är tillfyllest att anslaget uppförs med 600 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på statens naturvårdsnämnd att besluta rörande dispositionen av anslagsmedlen.»

Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. Under punkten 162 (s. 290—291) har Kungl. Maj:t föreslagit att för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

Statens naturvårdsnämnd har hemställt, att under förevarande anslagsrubrik anvisas 3 000 000 kr.

Departementschefen har — efter redogörelse för naturvårdsnämndens motivering för äskandet — anfört följande.

»Enligt de av fjolårets riksdag godkända riktlinjerna för naturvårdsverksamheten bör i vissa fall det allmänna med äganderätt förvärva ur naturvårdssynpunkt värdefull mark. För detta ändamål har för innevarande budgetår 2 000 000 kr. anvisats. Med hänsyn till den vikt jag tillmäter dessa förvärv anser jag, att för nästa budgetår bör anvisas 2 500 000 kr.»

II. Proposition nr 67 angående anslag för budgetåret 1964/65 till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.

I propositionen har å s. 2—3 lämnats en redogörelse för statens naturvårdsnämnds anslagsskrivelse, vari hemställts att anslaget uppförs med 5 000 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t på min föredragning beslutat inhämta lagrådets utlåtande över bland annat förslag till ny naturvårdslag. Avsikten är att så snart förslaget, som är avsett att träda i kraft den 1 juli 1964, hunnit behandlas av lagrådet proposition i ämnet skall föreläggas riksdagen. Detta hinner emellertid inte ske inom den tid då anslagspropositioner skall föreläggas riksdagen. Frågan om förslag till riksdagen om anslag för utgifter i anledning av lagen torde därför få anmälas redan nu.

Enligt förslaget till ny naturvårdslag — i fråga om vars närmare innebörd jag torde få hänvisa till lagrådsremissen — skall ersättning kunna utgå till markägare och annan rättsinnehavare i fall då med stöd av lagen

meddelade beslut eller föreskrifter medför mera långtgående inskränkningar i förfoganderätten till mark. De viktigaste anledningarna till dylika ersättningar är föreskrifter i samband med beslut om avsättande av naturreservat eller naturminne, vägrat tillstånd att inom strandskyddsområde eller landskapsskyddsområde uppföra byggnad m. m. samt vägrat tillstånd till täkt av sten, grus, sand eller lera. Uppkommer genom föreskrifter rörande naturreservat eller naturminne synnerligt men vid fastighets utnyttjande kan ägaren fordra att fastigheten löses. Härjämte innehåller lagförslaget stadgande om att kronan i regel skall vidkännas på ömse sidor uppkommande kostnader i expropriationsmål för bestämmande av ersättning.

Lagförslagens ersättningsbestämmelser är utformade på sådant sätt att de inte automatiskt kommer att föranleda utgifter för ersättningar, utan medelsåtgången bestäms av de särskilda beslut, som fattas om avsättande av naturreservat och naturminne, om vägrad dispens från de bestämmelser som gäller för strandskyddsområde eller landskapsskyddsområde, om vägrat täkttillstånd m. m. Det finns dock, såsom 1960 års naturvårdsutredning påtalat, ett stort behov av att vissa av exploatering hotade områden avsätts som naturreservat. Om strandregleringen skall kunna effektivt upprätthållas torde det vidare bli nödvändigt att dispenser för att uppföra byggnader inom strandskyddsområden vägras i betydligt större utsträckning än vad som hittills varit fallet. I fråga om täktregleringen föreligger ett angeläget behov av ingripanden, särskilt i de större städernas närhet där exploateringen av grustillgångarna redan påverkar landskapsbilden.

Såsom jag uttalade vid anmälan av prop. 1963: 71 medför en intensifiering av naturvården enligt de riktlinjer, som uppdrogs i denna proposition och som fullföljts i det förut nämnda lagförslaget, oundvikligen betydande utgifter för det allmänna. För att bestrida utgifter för kronans förvärv genom köp eller på grund av inlösen av värdefulla naturområden har i årets statsverksproposition för nästa budgetår föreslagits ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. För ersättningar till markägare har för innevarande budgetår anvisats tillhoppa 250 000 kr. Även om det kan förutsättas att viss tid förflyter innan beslut om åtgärder enligt den nya lagstiftningen kommer att kunna fattas är detta belopp otillräckligt för nästa budgetår. Jag vill därför föreslå att under anslagsrubriken Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1964/65 anvisas ett reservationsanslag av 2 000 000 kr. Härvid har jag räknat med att anslaget i anslutning till de uttalanden angående fördelningen av kostnaderna för naturvårdsåtgärder mellan stat och kommun, som gjordes i nyss nämnda proposition till fjolårets riksdag, enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bör få användas även för statsbidrag till kommuner och stiftelser för förvärv av naturvårdsobjekt. Av naturvårdsnämnden berörda utgifter för vissa åtgärder i fråga om naturvårdsobjekt, t. ex. mera omfattande röjningar, bör däremot bestridas från det i statsverkspropositionen upptagna anslaget Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt.»

III. Remissyttrandena över motionerna I: 305 och II: 405

Statens naturvårdsnämnd avstyrker bifall till motionerna och anför i anslutning härtill följande.

Naturvårdsnämnden kan icke dela motionärernas uppfattning om att allemansrättens gränser i princip är ganska entydiga. Enligt naturvårdsnämndens mening förhåller det sig nämligen så, att stora svårigheter ofta föreligger när det gäller att klargöra omfattningen och den närmare innebörden av allemansrätten. Denna grundas i huvudsak på sedvanerätt och är endast i mycket ringa mån reglerad i lag. Härtill kommer att hithörande frågor icke närmare blivit klarlagda genom praxis. Svårigheter att i det enskilda fallet fastställa hur långt allemansrätten sträcker sig uppkommer även genom att sedvanan på området i flera avseenden skiftar inom olika delar av landet.

I detta sammanhang får naturvårdsnämnden erinra om att 1960 års naturvårdsutredning i sitt betänkande *Naturen och samhället* (SOU 1962: 36) framlagt vissa allmänt formulerade förslag i syfte att lösa frågor på berörda område. Utredningen behandlade därvid rätten till fri färd, tomtbegreppet, tältning, båtförtöjning och därmed jämställd rastning, särskilda anläggningar för tältning, bad eller dylikt, parkering av motorfordon å annans mark, tillgodogörande av naturalster samt behovet av särskilda inskränkningar i allmänhetens rätt att uppehålla sig å annans mark. Till stöd för sina förslag anförde utredningen bland annat, att den under sitt arbete blivit starkt övertygad om angelägenheten av att åtgärder för lagstiftning i ämnet snarast vidtages samt att regler med i huvudsak det föreslagna innehållet skulle fylla en viktig funktion i dagens samhälle därigenom, att man finge auktoritativa grundsatser för den ömsesidiga hänsyn allmänhet och markägare är skyldiga varandra.

Oavsett huruvida lagstiftning på ifrågavarande område kommer till stånd eller ej vill naturvårdsnämnden emellertid — i likhet med motionärerna — starkt framhålla behovet av ökad upplysning rörande människans uppträdande i naturen. Denna upplysning bör givetvis ta sikte på större förståelse och hänsyn såväl mot naturen som mot markägarna och landsbygdens näringsliv.

För att nå goda resultat måste ett upplysningsarbete av angivet slag bedrivas efter flera olika linjer. Särskilt önskvärt är enligt naturvårdsnämndens mening att vidgad undervisning rörande naturvärden och dess problem kommer till stånd inom skilda skolformer, att aktiv medverkan i arbetet lämnas från de stora folkrörelsernas sida samt att press, radio och television i ökad utsträckning engageras i arbetet.

Naturvårdsnämnden finner att, även efter tillkomsten av den statliga naturvårdsorganisationen, den propaganda för ett hänsynsfullt uppträdande i naturen, som är så nödvändig, i första hand med fördel kan anförtros åt de ideella organisationer, vilka har naturvård eller friluftsliv på sitt program. De bör därför ges möjlighet att fullfölja och utbygga sitt arbete på området. Med hänsyn bland annat härtill samt till det starka behov av statligt stöd till naturvårdsupplysning, som föreligger även ur andra synpunkter, har naturvårdsnämnden i sina förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår förordat en fördubbling av anslaget *Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning*, m. m. I statsverkspropositionen har anslaget upp-

förts med 250 000 kronor, vilket innebär en höjning med endast 50 000 kronor.

1962 års fritidsutredning avger följande utlåtande.

De av motionärerna väckta spörsmålen har behandlats av 1960 års naturvårdsutredning i dess betänkande Naturen och samhället (SOU 1962: 36), särskilt i betänkandets kap. 9, Allmänhetens rättigheter och skyldigheter på annans mark (s. 168—189). Över betänkandet har avgivits ett stort antal remissyttranden. I statsverkspropositionen år 1964 har föredragande statsrådet anmält, att han senare har för avsikt föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag till ny naturvårdslag, som kan beräknas komma att träda i kraft den 1 juli 1964. Fritidsutredningen anser sig ha anledning antaga, att Kungl. Maj:t i detta sammanhang kommer att taga ställning till naturvårdsutredningens förslag rörande åtgärder inom allemansrättens område, häri inbegripet den upplysningsverksamhet på området, som kan vara behövlig.

Med anledning av det anförda synes nu någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna icke vara påkallad.

Utskottet

För innevarande budgetår har under anslagsrubriken Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. under nionde huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kr. för att bestrida sådana ersättningar till markägare som kan föranledas av beslut enligt gällande naturskyddslag. Därjämte finns under sjätte huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag av 50 000 kr. till ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden. För nästa budgetår har departementschefen i statsverkspropositionen förordat, att från det under nionde huvudtiteln uppförda anslaget skall bestridas bland annat de utgifter som hittills täckts från nämnda anslag under sjätte huvudtiteln. Kungl. Maj:t har sedermera i propositionen nr 67 — under hänvisning till det numera i propositionen nr 148 till innevarande vårriksdag framlagda förslaget till bland annat en ny naturvårdslag, avsedd att ersätta naturskyddslagen, strandlagen och vissa regler i byggnadslagen — föreslagit, att anslaget till ersättningar till markägare m. m. för nästa budgetår skall höjas till 2 000 000 kr. Departementschefen har som motivering härför anfört, att för innevarande budgetår anvisade medel till ifrågavarande ersättningar är otillräckliga för nästa budgetår även om det kan förutsättas, att viss tid förflyter innan beslut om åtgärder enligt den nya lagstiftningen kommer att kunna fattas.

Utskottet, som erfarit att propositionen nr 148 kommer att behandlas först vid innevarande års riksdags höstsession, varigenom en ny naturvårdslagstiftning ej kan beräknas träda i kraft förrän den 1 januari 1965, har ej något att invända mot den av Kungl. Maj:t gjorda medelsberäkningen. Tills vidare bör anslaget kunna utnyttjas för ersättningar enligt bestämmelserna i nu gällande lagstiftning på området.

I statsverkspropositionen framlagt förslag att över ett nytt reservationsanslag anvisa medel till kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt i kronans ägo föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet finner i likhet med departementschefen det vara tillfyllest att för ändamålet uppföra ett anslag av 600 000 kr. Det i motionerna I: 616 och II: 753 gjorda yrkandet om förhöjning av anslaget avstyrkes således av utskottet.

I motionerna I: 612 och II: 752 samt I: 619 och II: 744 har framförts yrkanden om ianspråktagande av domänverkets markfond för främjande av naturvård och naturskydd respektive för bestridande av utgifter i samband med domänverkets natur- och fritidsverksamhet. Motionsyrkanden av i huvudsak motsvarande innebörd har framförts vid de båda senaste riksdagarna och därvid ej föranlett någon riksdagens åtgärd. I detta sammanhang kan erinras om att utskottet föregående år som sin mening uttalade, att domänverket i samband med sin allmänna inköpsverksamhet borde eftersträva att så långt som möjligt också tillgodose det allmänna naturvårdsintresset (JoU 1963: 11). Vad utskottet sålunda uttalat föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Utskottet finner ej anledning att riksdagen frångår sitt sålunda gjorda ställningstagande i angivna spörsmål. Motionsyrkandena i fråga bör därför lämnas utan bifall. På grund härav och med hänvisning jämväl till vad i det föregående anförts bör icke heller det i förstnämnda motionspar gjorda yrkandet om avslag å Kungl. Maj:ts anslagsäskande i fråga om ersättningar till markägare m. m. bifallas av riksdagen.

Såsom redovisats i det föregående har i motionerna I: 305 och II: 405 yrkats att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring av instruktionen för statens naturvårdsnämnd att det av instruktionen framgår, att naturvårdsnämnden som en av sina väsentligaste uppgifter skall ha att bedriva sådan upplysning och propaganda om allemansrätten att utövändet av denna sker under beaktande av i motionerna angiven tolkning av allemansrätten. Enär förevarande spörsmål icke synes vara av den natur, att det bör föranleda något riksdagens ställningstagande, anser utskottet att motionsyrkandet bör lämnas utan åtgärd.

De uttalanden och förslag i Kungl. Maj:ts förevarande framställningar, vilka ej särskilt berörts i det föregående, har inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,
att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) godkänna följande avlöningsstat för statens naturvårdsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, *förslagsvis* 43 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda

av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	40 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	388 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	166 000
	Summa kr. 653 000

2) å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Statens naturvårdsnämnd*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 653 000 kr.

b) till *Statens naturvårdsnämnd*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 92 000 kr.

c) till *Naturvård*: *Bidrag till naturvårdsupplysning m. m.* ett reservationsanslag av 250 000 kr.

3) å riksstaten för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under *Statens affärsverksfonder, domänverket, till Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.* anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 612 och II: 752, såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln till *Naturvård*: *Ersättningar till markägare m. m.* anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

III. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 616 och II: 753 å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln till *Naturvård*: *Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

IV. lämna motionerna I: 305 och II: 405 utan åtgärd

V. lämna utan bifall motionerna I: 612 och II: 752, såvitt de ej behandlats i det föregående, ävensom motionerna I: 619 och II: 744.

Stockholm den 14 maj 1964

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nils Hansson*, Mossberger, Hedström, Magnusson, Isacson, Weibull, Manne Olsson*, Jonasson och Skårman*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Sköld, Antby, fru Lindskog*, herrar Arweson, Johanson i Västervik, Eliasson i Moholm, Eskilsson i Likenäs, Rimås och Hedin;

dock att vid behandlingen av *punkten 162 i statsverkspropositionen* fru Edin deltagit i stället för fru Lindskog.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herrar *Nils Hansson, Skårman, Antby* och *Rimås*, vilka ansett *dels* att det stycke i utskottets utlåtande på s. 8, som börjar med orden »I statsverkspropositionen» och slutar med orden »av utskottet» bort ha följande lydelse:

»I statsverkspropositionen — — — (lika med utskottet) — — — utskottets sida. Domänstyrelsen har under detta anslag hemställt om en medelsanvisning om 1 755 000 kr. Med anslaget skulle bland annat tillgodoses uppsikt över byggnader, vägar och broar m. m. inom nationalparkerna, turistanläggning inom Stora Sjöfallets nationalpark, iordningställande och underhåll av raststugor, vägar, broar, stigar m. m. i marker som ställts till allmänhetens disposition m. m. Statens naturvårdsnämnd har tillstyrkt begärda anslag. Departementschefen har emellertid endast förordat ett anslag om 600 000 kr. Såsom anförts i motionerna I: 616 och II: 753 bör enligt utskottets mening, med hänsyn särskilt till anslagets påtagliga betydelse också för semester- och fritidsändamål, någon minskning av detta anslag icke komma i fråga. Utskottet biträder således det i nämnda motioner gjorda yrkandet om att anslaget upptages med 1 755 000 kr. i enlighet med domänstyrelsens förslag.»

dels ock att utskottets hemställan under III bort ha följande lydelse:

»III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 616 och II: 753 å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln till *Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* anvisa ett reservationsanslag av 1 755 000 kr.»

2) av herrar *Nils Hansson, Isacson, Weibull, Skårman, Jonasson, Hansson* i Skegrie, *Antby, Eliasson* i Moholm, *Rimås* och *Hedin*, vilka ansett *dels* att det stycke i utskottets utlåtande på s. 8, som börjar med orden »I motionerna» och slutar med orden »av riksdagen» bort ha följande lydelse:

»Genom beslut av fjolårets riksdag har från och med den 1 juli 1963 under domänfonden inrättats en delfond, varå naturvårdsobjekt i kronans ägo skall redovisas. I statsverkspropositionen bar under p. 162, »markförvärv för naturvårdsändamål m. m.» föreslagits, att för det allmännas förvärv med äganderätt av ur naturvårdssynpunkt värdefull mark skall för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. Enligt utskottets mening synes medel för dylika förvärv, som till övervägande del torde komma att avse skogsbevuxen mark, med fördel kunna bestridas med medel ur domänverkets markfond, vilken under senare år tillförts och framgent kan väntas komma att tillföras ett ökande kapital, främst genom tomtmarksförsäljningar. Ett sådant förfarande synes stå i samklang med utskottets föregående år uttalade mening, att domänverket i samband med sin allmänna inköpsverksamhet borde eftersträva att så långt som möjligt också tillgodose det allmänna naturvårdsintresset (JOU 1963: 11).

Utskottet finner det i konsekvens härmed kunna övervägas att, såsom föreslagits i motionerna I: 612 och II: 752 samt I: 619 och II: 744, viss del av markfonden eller dess avkastning må kunna överföras till fond för främjande av naturvård och naturskydd och även användas för domänverkets natur- och fritidsverksamhet. I enlighet härmed förordar utskottet att en skyndsam utredning företages rörande sådan ändring av bestämmelserna för dispositionen av domänverkets markfond att förutsättningar skapas för ett användande av fonden på angivet sätt. I avvaktan på att denna utredning kommer till stånd bör, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, medel anvisas till markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. och för kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt i kronans ägo liksom för ersättningar till markägare m. m. På grund härav och med hänvisning jämväl till vad i det föregående anförts biträder utskottet icke det i motionsparet I: 612 och II: 752 gjorda yrkandet om avslag å Kungl. Maj:ts anslagsäskande i sistnämnda avseende.»

dels ock att utskottets hemställan under V bort ha följande lydelse:

»V. i anledning av motionerna I: 612 och II: 752, såvitt de ej behandlats i det föregående, ävensom motionerna I: 619 och II: 744 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam utredning och förslag angående sådan ändring av bestämmelserna för dispositionen av domänverkets markfond att medel ur fonden eller dess avkastning kan tas i anspråk för markförvärv för naturvårdsändamål och fritidsverksamhet i enlighet med vad utskottet i det föregående anförts.»